

1848

Santa Marija Assunta maħtura Patruna Speċjali tal-Gżejjer Maltin

Jikteb Kan. Dun Jonathan Farrugia
B.A. (Hons.) B.A. Theol. & Hum. Stud. S.Th.B.
Habib kbir tad-delettanti tal-festa ġewwa H'Attard

Meta fl-1436 saret l-ewwel statistika tal-parroċċi fil-gżejjer Maltin insibu li f'Malta kien hawn 12-il parroċċa, tnejn fl-ibliet (Ir-Rabat/l-Imdina u l-Birgu), u għaxra fl-irħula tal-kampanja (Iż-Żurrieq, Haż-Żebbuġ, Birmiftuħ, In-Naxxar, Birkirkara, Hal Qormi, Hal Tartarni, Il-Mellieħha, Is-Siggiewi u ż-Żejtun). Waħda minn dawn, dik ta' Bir Miftuħ (illum il-Gudja), kienet iddedikata lill-Assunzjoni ta' Santa Marija. Barra minn hekk il-parroċċi l-oħra kollha kellhom xi artal jew kappella ddedikata lill-Madonna taħt dan it-titlu. L-unika parroċċa ta' Ghawdex (illum il-parroċċa tal-Katidral, il-Matriċi ta' Ghawdex) ukoll kienet iddedikata lill-Assunta.

Mitejn sena wara n-numru ta' parroċċi ddedikati lil Santa Marija Assunta kien żdied għal tmienja u sa l-2005 dan kelle jikber għal ħdax. L-ammont ta' kappelli rurali ddedikati lill-Assunta wkoll kompla jikber. Huwa interessanti ħafna l-fatt li meta fl-1575 inqatgħu l-ewwel parroċċi awtonimi minn fost dawk it-tħnejx originali, fosthom kien hemm H'Attard, li nqata' minn Birkirkara. Ir-raħħala għażlu bħala patruna tagħhom lill-Assunta, minkejja li l-matriċi kienet iddedikata lil Santa Liena. Hawn tajjeb ngħidu li anke f'Birkirkara kien hemm devozzjoni kbira lejn Santa Marija u dan jixhud l-fatt li l-knisja parrokkjali l-antika (illum mill-ġdid parroċċa) kienet iddedikata lill-Madonna taħt dan it-titlu. Dan juri li sa mill-bidu tal-istruttura parrokkjali kif nafuha llum, il-poplu Malti kellel ġibda speċjali lejn il-Madonna fil-glorja, u l-ewwel xhieda konkreta ta' dan ġej proprju minn H'Attard. Warajh, parroċċi oħra mxew fuq l-istess linja: l-Imqabba (1598), il-Mosta (1608), Had-Dingli (1615), il-Qrendi (1618), Hal Għaxaq (1626), Iż-Żebbuġ (1688), l-Imġarr (1898), Birkirkara-Santa Marija (2005).

Tajjeb infakkru wkoll li l-akbar centru ta' devozzjoni Marjana fil-Gżejjer Maltin huwa s-Santwarju tal-Madonna ta' Pinu, li wkoll huwa ddedikat lill-Assunzjoni ta' Marija. Dan

juri ċar l-imħabba kbira li għandha aħna l-Maltin u l-Għawdxin lejn il-Madonna taħt dan it-titlu partikulari. L-ebda qaddis, qaddisa jew titlu ieħor tal-Madonna ma jgawdi daqshekk popolarità fil-Gżejjer tagħna.

Din l-imħabba kbira kienet irraġuni għala mijiet ta' snin ilu l-Maltin kienu talbu lill-Isqof biex il-Madonna kif tidher fl-akbar glorja tagħha tiġi pproklamata Patruna ta' Malta flimkien ma' San Pawl. Dan ma setax iseħħi mill-ewwel, imma f'nofs is-seklu dsatax it-talb tal-Maltin u l-Għawdxin instema'. Kien l-isqof Mons. Publju Maria dei Conti Sant li fl-14 ta' Mejju 1848 ħabbar li fuq ordni tal-Papa nnifissu minn dak iż-żmien 'il quddiem Marija Assunta kella titqies Patruna Princípali u Speċjali ta' Malta u Ghawdex. L-Assunta hija għalhekk Patruna tal-Gżejjer kif ukoll tal-Djoċesijiet li fihom.

Siltiet mid-digriet tal-14 ta' Mejju 1848

Minn meta ġejt maħtur mill-Qdusija Tiegħu bħala ragħaj tal-Knisja ta' Malta, waqt li għaraft id-dghħufja tiegħi bħala bniedem, u konxju tal-fatt li bil-qawwa tiegħi biss ma nista' nagħmel xejn, qawwejt qalbi biex noqrob lejn Alla l-Ġoli l-protettur tagħna, li Hu aktar qawwi minn kemm hemm qtajja' fis-smewwiet biex nitolbu jħares lili u l-poplu għażiż ta' Malta u biex ixerred fuqna kotra ta' barkiet mis-sema. Ma kellix indum wisq infitħex, għax qalbi wasslitni għand dik il-gran Sinjura, li għax thobbi wisq lilna l-bnedmin, it-talb lilHa qatt ma hu għalxejn; u li għax hija maħbuba minn Alla, talbHa qatt ma jonqos milli jiġi mismugħ. B'hekk wassalt it-talba tiegħi lill-Qdusija tiegħu biex, jekk jara li hija haġa xierqa, jaħtar lill-Verġni Omm ta' Alla bħala Patruna Speċjali ta' dawn il-Gżejjer. Dan laqa' t-talba tagħna u f'ittra li bagħat fit-18 ta' Frar ta' din is-sena, ħabbar li l-Verġni Mbierka taħt it-titlu tal-Assunta hija l-Patrunga Princípali ta' dawn il-Gżejjer. Xtaqt inwasslikom din l-ahbar sabiħa

Il-knisja parrokkjali ta' Santa Marija ġewwa M'Attard

qabel illum, imma rajt li jkun ferm aktar xieraq li nħabbar din il-bxara llum, f'jum l-Ingress tiegħi bħala Isqof ta' dawn il-Gżejjjer. Hekk qiegħed nieħu r-riedni spiritwali ta' din il-Knisja bl-invokazzjoni speċjali u taħt il-patroċinju partikulari tas-Sultana tal-Angli. B'hekk maħbubin ħuti u wliedi, illum qiegħed nagħtikom din l-ahbar ta' ferħ, li mil-lum 'il quddiem Marija Santissma, l-Omm tagħna, se tkun il-Patrunga ta' din id-Djoċesi, u li f'gieħha għanda ssir il-festa bl-Ottava privileġġjata nhar il-15 ta' Awwissu, ġurnata li fiha l-Knisja minn sekli ilu tfakkar l-Assunzjoni glorjuža tagħha fis-sema. [...] Kienet ix-xewqa tagħna, għeżejż Maltin, li nuru pubblikament u nqaddsu x-xewqa ta' qalbkom. Dan għaliex id-devozzjoni tagħkom lejn il-Verġni Mbierka, b'mod partikulari taħt it-titlu tal-Assunta, tidher čara fil-gżira tagħkom. Għaxar parroċċi bejn Malta u Għawdex għandhom lilHa bħala Titular. Ma jeżistix raħal li m'għandux xi knisja ddedikata lill-Imqaddsa Marija taħt dan it-titlu. [...] Għal xi żmien fl-imghoddxi dan kien it-titular tal-Katidral ukoll, fejn hija miżmuma b'ħafna għożżha xbieha devota tal-Omm tagħna li tradizzjoni

antika tgħid li pittirha San Luqa. Fi fitit kliem, minn sekli ilu d-djoċesi tagħna turi ċar id-devozzjoni partikulari lejn l-aktar qaddisa mill-Ommijiet. [...] O, għeżejż ħuti x'teżor kbir qed nakkwistaw meta naħtru lill-glorjuža Omm ta' Alla bħala l-Patrunga Speċjali tagħna! [...] Maltin, uliedi, ilqgħu b'qalb kbira u b'imħabba ta' ulied u b'tama ġelwa lill-gran Verġni Omm ta' Alla bħala l-Protettriċi speċjali tagħkom u bħala l-Omm ġelwa tagħkom. Hobbuha bil-qalb, għax jistħoqqilha!

Il-parroċċi li huma ddedikati lill-Assunta, għalhekk, għandhom il-privileġġ kbir li huma rappreżentanti speċjali tad-djoċesi tagħna, minħabba li jħarsu lejn il-Patrunga Speċjali tad-djoċesi tagħna bħala l-Patrunga lokali tagħhom. Il-parroċċa ta' H'Attard ukoll tgawdi minn dan il-privileġġ u s-Seraċini għandhom ikunu kburin li huma wlied prediletti tal-Assunta ladarba l-knisja u r-raħal huma fdati taħt il-patroċinju qawwi tagħha. Bħalma qal l-Isqof Publju Maria dei Conti Sant lil missirijietna, ejjew inkunu kburin li aħna ulied l-Assunta, ejjew inħobbuha lil Santa Marija... għax jistħoqqilha!

It-titular ta' Pascal Buhagiar ġewwa l-knisja parrokkjali ta' Santa Marija ġewwa H'Attard